

[Duborg.]

ligger inden for Ejendomsskylden, ikke normalt er saa dyr, ikke saa ubehagelig og saa farlig som den Gæld, der ligger længere ude, og derfor er ogsaa en Ombytning af den, en Konvertering, om man vil, af mindre Interesse end en Konvertering af den her omhandlede Gæld.

Om de 40 Mill. Kr. eller de 140 Mill. Kr. i alt, som Beløbet nu kommer op paa, vil kunne slaa til, ja, det udtalte Ministeren sin Formodning om, men han kan naturligvis ikke indestaa for det. Det forekommer nu mig, at der er ringe Begrundelse for, at et saadant Beløb vil kunne slaa til. Den Gældsmasse, der ligger imellem Ejendomsskylden og de 110 pCt. — man kan tage de tre forskellige Former for Gældssanering under eet, da de jo omhandles i det samme Lovforslag, det er kun Tidsfristerne, der giver Forskellen —, opgøres i Bemærkningerne til Lovforslaget til 500 Mill. Kr., og dertil kommer saa 200 Mill. Kr. uden for de 110 pCt., som kun i ringe Grad eller i hvert Fald ikke paa samme Maade bliver berørt af Saneringen. Jeg vil derfor anse det for en meget optimistisk Bedømmelse af den højtærede Minister, at en Fjerdedel af dette Beløb skulde være tilstrækkeligt, at altsaa kun en Fjerdedel af samtlige Landmænd skulde benytte sig af denne Adgang til en Gældskonvertering. For de fleste Landmænd vil det nemlig være en overordentlig stor Fordel at faa den løse Gæld, eller hvis den ikke er løs, saa i hvert Fald den opsigelige Gæld, den Gæld, man har paa 1—2—5 Aars Opsigelse, ombyttet med en Gæld, der er uopsigelig i 50 Aar. Dette vil normalt være en meget betydelig Fordel for Debitorerne, og derfor kan jeg ikke tro paa Ministerens Formodning om, at kun en Fjerdedel eller ca. en Fjerdedel af Landmændene vil benytte sig af denne Begunstigelse, denne Sikring af deres Gældsforhold, som faktisk ligger i den Ordning, her er Tale om. Men dette er jo i og for sig uvæsentligt med Hensyn til Lovens Værdi, det er ikke noget, som er afgørende for, om man kan give sin Tilslutning til Lovforslaget eller ikke. Hvor meget der vil blive Tale om, kan jo kun Tiden vise, og at de fornødne Bevillinger vil blive stillet til Raadighed, tvivler jeg, som sagt, slet ikke om.

Med Hensyn til Enkeltheder i Lovforslaget kan der være Anledning til at bemærke, at det maaske er lidt betænkeligt i saa høj Grad at binde Muligheden for Pantstætning, som det nu gøres efter denne sidste Ordning; det bliver nu betydelig strammere

Baand, end der har været Tale om før. Jeg vil ikke sige, at det ikke kan være en meget god Tanke at ville hindre ny Gældsstiftelse, men der er jo mange Former for Gæld. Gældsstiftelse kan f. Eks. ske paa den Maade, at en Mand har en ubrugelig Stald — det er jo noget, der hænder —, som det f. Eks. koster 8 000 Kr. at ombygge, men han har selv ved Sparsommelighed og paa anden Maade kun kunnet skrabe 2 000—3 000 Kr. sammen, og saa maa han jo have et Tillægslaan for at kunne faa Ombygningen gennemført. Men dette skal altsaa ikke kunne gøres, undtagen — som der staar i Lovforslaget — ved en ganske særlig Bevilling, naar det drejer sig om en aldeles nødvendig Foranstaltning. Man garderer sig altsaa i høj Grad, og yderligere gøres der den Begrænsning i selve Ministerens Bevillingsmyndighed, at selv i saadanne Undtagelsestilfælde maa han ikke give Bevilling til Laan, der gaar ud over de 110 pCt. Jeg synes ikke, der er Anledning for den højtærede Minister til saaledes at begrænse sin Bevillingsmyndighed; der er dog vist ingen, som vil mistænke ham for at ville misbruge den, og der kan dog i Praksis komme til at foreligge velbegrundede Tilfælde, hvor det var ønskeligt, om en saadan Bevilling kunde gives. Jeg skal imidlertid ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal, jeg nævner det kun som noget, man dog vist bør tage op til Overvejelse.

Om hele Gældssaneringsloven vil jeg gerne gøre den almindelige Bemærkning, at den Lettelse, Landbruget faar derigennem, selvfølgelig er af nogen Værdi, men den største Værdi ligger dog i, at man faar Gælden stabiliseret og gjort uopsigelig, thi selve Rentelettelsen er jo ikke betydelig.

Jeg antager, at man vil erindre, at vi ved denne Sags tidligere Behandling har stillet Forslag om, at Staten selv skulde tage Kurstabet, men det vandt ingen Tilslutning hos Regeringen og kunde derfor ikke gennemføres. Laantagerne maa altsaa tage Kurstabet, og derved kommer den effektive Rente i Virkeligheden op paa ca. 5 pCt., ligesom nu Kursen ligger. Det er ikke ret meget billigere, end hvad der betales af de Laan, der afløses. En hel Del af disse er Sparekasselaan med Kaution; af dem betales i mange Tilfælde ikke mere end 1/2 pCt. mindre. En stor Del er Familielaan eller andre Laan, stiftet af Sælgeren af Ejendommen, og det er vist ogsaa normalt 5 pCt., der betales af disse. En Del, ikke en stor Del, er Banklaan til høj Rente. Rentebeholdningen ved denne Konvertering er ret ringe; Fordelen ligger udelukkende i Stabi-